

dansac 0

Življenje s stomo

Stoma
Koža
Jaz

Oskrba stome po načelu stoma, koža, jaz

Ljudje s stomo smo več kot le naše stome. Smo resnični ljudje z resničnimi življenji, ki se prav tako vsakodnevno spopadamo z izzivi.

V knjižici boste našli nasvete, kako skrbeti za stomo in za kožo okoli nje.

Doživeli ste veliko spremembo in pomembno je, da se sami pri sebi počutite močne in predvsem udobno v svoji koži.

Zahvale:

Izobraževalni klinični program Dansac Global Clinical Education se želi zahvaliti naslednjim diplomiranim medicinskim sestram za njihov dragoceni prispevek pri pripravi te knjižice.

Scarlett Summa, Nemčija

Danila Maculotti, Italija

Claire Ryan, ZK

Anne Marie Frandsen, nordijska regija

V tej brošuri so navedene le splošne informacije in niso namenjene zdravstvenemu svetovanju. Za najnovejše informacije obiščite našo spletno stran, saj se smernice lahko in tudi se občasno spremenijo. Vedno upoštevajte navodila za uporabo, priložena izdelku, za več informacij pa se obrnite na zdravstvenega delavca.

Dansac Slovenija se za strokovno pomoč pri nastajanju slovenske knjižice zahvaljuje Kliničnemu oddelku za abdominalno in splošno kirurgijo - UKC Maribor.

Stoma
Koža
Jaz

Počutite se udobno v lastni koži

Vsebina

Zapleti pri stomi

Stoma v nivoju kože (»flush« stoma)

Pogreznjena stoma

Dehiscenca stika stome s
kožo/mukokutana separacija

Stenoza

Kila

Prolaps

Travma/laceracija

Nekroza tkiva/ishemija

Zapleti na koži ob izločalni stomi:

Poškodba parastomalne kože
zaradi vlažnosti (PMSAD)

Maceracija

Psevdoverukozne lezije

Poškodba parastomalne kože zaradi
medicinskih lepilnih trakov in obližev (PMARSI)

Edem

Foliculitis

Glivična okužba

Poškodba

Enterokutana fistula

Pyoderma gangrenosum

Okužba

Granulom

Alergija

Psoriza

Malignom

Zapleti pri stomi

Zapleti po kirurško oblikovani stomi lahko povzročijo resne telesne in duševne težave.

Zgodnji zapleti s stomo se lahko pojavijo v prvih 30 dneh po operaciji.

Na naslednjih straneh so predstavljeni različni zapleti pri stomi, mogoči posegi in načini obravnave zapletov.

Mesta stome

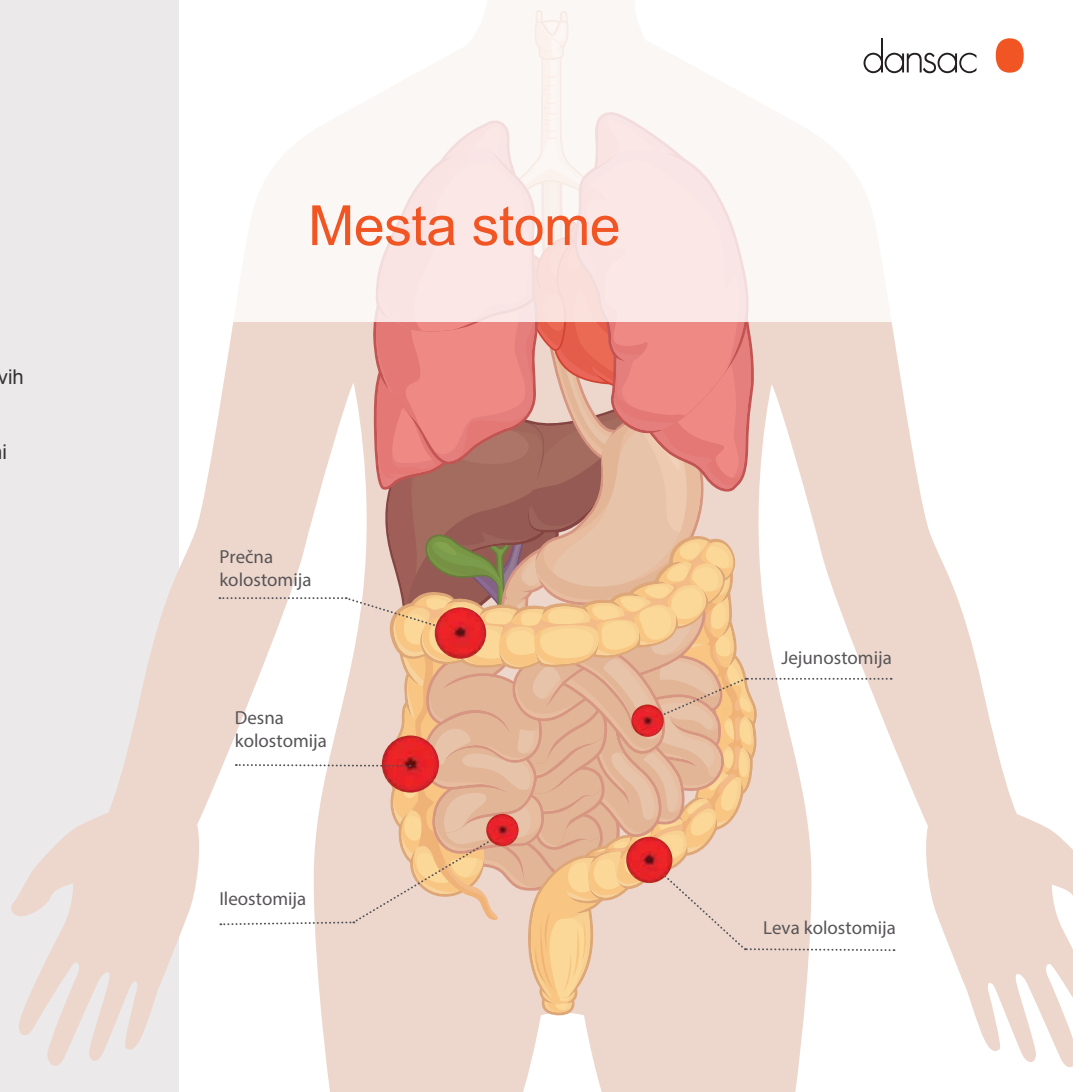
Prečna kolostomija

Jejunostomija

Desna kolostomija

Ileostomija

Leva kolostomija

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Stoma v nivoju kože
(»flush« stoma)

Stoma, ki je v nivoju kože.¹

Pri stomi v nivoju kože lahko občasno pride do tako imenovanega »pancakinga« oz. nabiranja blata okoli stome, ki se prilepi na zgornji del vrečke.

Uporabi se lahko lubrikant, ki pomaga, da blato spolzi v vrečko. Alternativno pa lahko v vrečki pustite malce zraka, kar pomaga preprečiti, da bi se blato prilepilo na zgornji del vrečke.

Če prihaja do uhajanja, razmislite o uporabi paste/tesnil za stomo in izbočene kožne podloge - konveksne podloge.

Če imate dodatna vprašanja ali potrebujete nasvet, se obrnite na medicinsko sestro enterostomalno terapevtko.

Pogreznjena stoma

Stoma, ki je pod nivojem kože.¹

Po oceni medicinske sestre enterostomalne terapevtko se lahko uporabi izbočena kožna podloga - konveksna.

Razmislite o uporabi paste in/ali tesnil za stomo v gubah, da izravnate/poravnate kožne gube, preden namestite kožno podlogo.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Mukokutana separacija/
dehiscenca stika
stome s kožo

Odstopanje tkiva stome
od parastomalne kože.²

Pri površinski separaciji zdravljenje ni potrebno. Sčasoma se separacija sama zaceli. Kožno podlago izrežite na velikost stome, tako da kožna podloga prekrije separacijo.

Dobro zatesnitev je mogoče doseči s tesnili ali pasto za stomo, ki ni narejena na alkoholni osnovi. Obloge iz hidrofiber ali alginata lahko pomagajo pri celjenju rane.

Razmislite o uporabi izbočene kožne podloge - konveksne podloge, če vam to priporoči medicinska sestra enterostomalna terapevtka.

Stenoza

Ovirano odvajanje blata
zaradi zožitve ali skrčenja
tkiva stome na ravni
kože.²

Pri tem nujna medicinska oskrba ni vedno potrebna, razen če stoma ne deluje in je bolnik v bolečinah ali bruha.

Obravnava blage stenoze lahko vključuje dieto, ki pušča malo ostankov, uživanje mehčala za blato ter zadostno pitje tekočin.²

Uporabe pripomočka za oskrbo stome ni treba spreminjati. V resnih primerih je lahko potrebna širitev - dilatacija ali kirurško zdravljenje.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Kila

Napaka v abdominalni fasciji, ki omogoča, da črevo nabrekne v parastomalnem območju.²

Pri asimptomatskih bolnikih se kila obravnava konservativno, brez kirurškega posega. Bolnik mora biti pregledan tako v ležečem kot stoječem položaju.²

Priporoča se fleksibilni pripomoček za oskrbo stome, ki se prilagaja spreminjajoči se velikosti stome in obliki telesa.

Uporaba podpornih oblačil ali abdominalnih pasov lahko pomaga podpirati območje s kilo.² Bolniku lahko koristi tudi redno uživanje hrane in tekočin, ki pomagajo mehčati blato in preprečujejo zaprtje.²

Priporoča se redna kontrola pri zdravniku. Ob pojavu težav, ki jim konservativna obravnava ne zadošča več, je potrebno kirurško zdravljenje.

Prolaps

Prolaps stome je izpad črevesja skozi stomo.²

Pri tem nujna medicinska oskrba ni vedno potrebna, pogosto se priporoča konservativna obravnava prolapsa stome. Priporoča se redna kontrola pri operaterju in posvet pri medicinski sestri enterostomalni terapevtki.

Najboljši trenutek za namestitev pripomočka za stomo je, ko je prolaps zmanjšan. Bolnik naj leži ravno, na stomo pa nežno pritisnite.²

V primeru edematozne stome razmislite o tem, da kožno podlogo izrežete tako, da je večja kot stoma. Izpostavljeno parastomalno kožo lahko zaščitite z uporabo robčkov za zaščito ali tesnila.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Travma/laceracija

Poškodba sluznice stome.

Vzrok je pogosto povezan s pritiskom ali fizično silo. Pri zdravljenju poškodbe stome je najprej treba določiti vzrok in ga nato odpraviti.

Poškodbe stome se pogosto zacelijo spontano, vendar se priporoča redno opazovanje in obravnavo, da opazimo vsako spremembo celjenja.²

Nekroza tkiva

Odmiranje tkiva stome, ki ga povzroči oslavljen pretok krvi.²

Na nekrozo tkiva kaže postopno spreminjanje barve tkiva iz rožnate v črno.²

Priporoča se pozorno spremljanje barve stome, redna kontrola pri zdravniku in posvet pri medicinski sestri enterostomalni terapevtki, saj bo za zdravljenje morda potreben kirurški poseg.

Uporaba prozorne vrečke lahko pomaga pri vizualni oceni.

dansac O

“Stoma ni vplivala na kakovost
mojega življenja. Je moja prijateljica
in navajen sem živeti z njo.”

Peter, bolnik z rakom

Zapleti na koži ob izločalni stomi:

Parastomalna koža je dnevno izpostavljena mehanskim, kemičnim in mikrobiološkim tveganjem.³ Ocena parastomalne kože pri raznovrstnih kožnih stanjih poteka podobno in se začne s/z:

- temeljitim pogovorom o težavah,
- fizičnim pregledom pripomočka za stome, preden se odstrani,
- pregledom parastomalne kože,
- oceno oblike in stanja parastomalne kože v ležečem in sedečem položaju,
- merjenjem velikosti stome.

Splošne smernice za obvladovanje parastomalne kože so čimprejšnje odkrivanje in zdravljenje zapleta ter ugotavljanje in odpravljanje vseh mogočih dejavnikov, ki k stanju prispevajo.

V nadaljevanju so opisani primeri zapletov parastomalne kože in smernice za preprečevanje le-teh.

“Uporabljala sem drug model pripomoček za oskrbo stome in ves čas čutila hudo bolečino. Bilo je zares boleče. Preizkušala sem vse različne možnosti in izdelke, nato pa sem našla pripomoček za oskrbo stome podjetja Dansac in z besedami sploh ne morem opisati, kako je spremenila moje življenje.”

Janja, bolnica s Chronovo boleznijo

Stoma

Zdravstveno stanje

Oprelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Poškodba parastomalne kože zaradi vlažnosti (PMSAD)

Vnetje in erozija kože.

Pri bolnikih s stomo, ki jih prizadene PMSAD, se najpogosteje pojavi iritativni kontaktni dermatitis. Pomembno je prepoznati in odpraviti vzrok uhajanja, za kar je potrebno:

- spremeniti velikost izreza kožne podloge (ponovni posvet pri MS enterostomalni terapevtki, ki pripravi novo šablono izreza za stomo)
- prilagoditi sistem pripomočkov za oskrbo stome.

Kadar je koža na dotik mokra, lahko pomaga uporaba posipa (puder) za nego stome.

Pasta ali tesnila za stomo lahko pomagajo izboljšati tesnjenje okoli stome, kar zmanjša uhajanje in puščanje.

Razmislite o uporabi mehke konveksne kožne podloge.

Maceracija

Mehka vlažna koža, ki je na videz nabrekla zaradi vode.³

Prepoznajte vzrok in zmanjšate vlago, ki povzroča čezmerno vlaženje kože. Ponovno razmislite o spremembi pogostosti menjave in velikosti kožne podloge .

Poleg tega razmislite o uporabi tesnil za stomo, ki lahko pomagajo vpiti čezmerno vlago pod kožno podlogo.

Razmislite tudi o uporabi konveksnega sistema kožnih podlog, če to svetuje medicinska sestra enterostomalna terapevtka.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Psevdoverukozne
lezije

Čezmerna rast benignih papul okoli stome.³

Osnovni cilj je preprečiti stik izločkov iz stome s prizadetim območjem. Preverite, ali je velikost izreza kožne podloge primerna, in jo po potrebi ustrezno prilagodite.

Če dobrega prileganja s kožno podlogo ni mogoče doseči, se posvetujte z medicinsko sestro enterostomalno terapevtko.

Poškodba
parastomalne
kože zaradi
medicinskih
lepilnih trakov in
obližev (PMARSI)

Kadar je parastomalna koža poškodovana zaradi mehanske poškodbe.

Poškodbe zaradi medicinskih lepilnih trakov so pogoste in jim rečemo tudi "stripping".³

Opređeljujemo jih kot primere, kadar eritem in/ali druge manifestacije, kot so raztrganine, mehurčki ali druge poškodbe, trajajo dlje kot 30 minut po odstranitvi kožne podloge.

Priporoča se obravnavati pri medicinski sestri enterostomalni terapevtki, da čimprej odkrije vzrok poškodbe, nato pa se bolnika pouči, kako lahko v prihodnosti to prepreči.¹

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Edem

Otekanje stome.

Edem po operaciji je pogost in se običajno zmanjša sam od sebe. Nepojasnen velik edem mora pregledati zdravnik in medicinska sestra enetrostomalna terapevtka.

Redno ocenjujte velikost stome in prilagodite velikost izreza kožne podloge, da preprečite izpostavitve parastomalne kože.

Foliculitis

Vnetje lasnih mešičkov.

Ocenite tehniko odstranjevanja dlak in kožne podloge bolnika. Naučite se, kako kožno podlogo nežno odstraniti v smeri rasti dlak in kako negovati kožo.

Predlagamo uporabo električnega brivnika in zmanjšanje pogostosti odstranjevanja dlak glede na rast dlak.

V resnih primerih je morda treba opraviti bris in predpisati lokalno zdravljenje, o tem naj presodi zdravnik in medicinska sestra enetrostomalna terapevtka.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Glivična okužba

Kožna okužba z različnimi vrstami glivic.

Znak okužbe je lahko eritem z makulopapuloznim izpuščajem s pridruženimi satelitnimi lezijami.³

Glivični izpuščaji nastanejo v vlažnih območjih, zato jih običajno najdemo pod kožno podlogo.³

Kožo nežno očistite in se prepričajte, da je koža suha, preden namestite novo kožno podlogo.

Osebni zdravnik lahko predpiše lokalno zdravljenje.

Poškodba

Razjeda zaradi pritiska medicinskega pripomočka.

Poškodba pogosto nastane, zaradi tesnega pritiska pasa stome in kožne podloge ob kožo dalj časa.³

Koristno je oceniti kožno podlogo, ko ste v sedečem, stoječem in naslonjenem položaju.

Kjer je to mogoče, zmanjšajte pritisk na parastomalno kožo z uporabo alternativnega sistema kožne podloge.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Enterokutana fistula

Nenormalna povezava med črevesjem in površino kože.³

Cilj je pomagati zaščititi parastomalno kožo pred drenažo fistule, hkrati pa zagotoviti dobro tesnjenje za zbiranje izločkov iz stome.

Razmislite o uporabi tesnil ali paste za stomo, da zaščitite parastomalno kožo.

Pyoderma gangrenosum

Znaki stanja so ponavljajoče se boleče razjede.³

Glavni cilj je zdravljenje okužbe in blaženje procesa vnetja.³

Preverite vse izdelke, povezane s kožno podlogo in razmislite o odstranitvi vseh virov pritiska in trenja.³

Obrnite se na medicinsko sestro enterostomalno terapevtko za natančen pregled stanja parastomalne kože in načrt obravnave.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Okužba

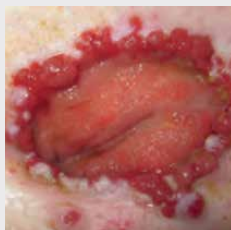
Okužba je lahko bakterijska ali glivična.

Koža je na videz lahko suha in luskava, rdeča in vlažna, nastane lahko izpuščaj.

Preverite tehniko menjavanja kožnih podlog.

Zdravnik lahko odredi, da se opravi diagnostični test, kot je strganje kože in/ali mikrobiološki bris.

Zdravljenje je lahko različno in je odvisno od rezultata mikrobiološkega testa.

Granulom

Rdeče bule na ali okoli stome.³

Granulomi so lahko boleči in začnejo hitro krvaveti ob dotiku med čiščenjem kože in menjavanjem podloge.

Pogosto prihaja do puščanja kožne podloge zaradi vlage iz nodulov.

Razmislite o zmanjšanju očitnih vzrokov trenja, ki jih povzročajo kožne podloge, pasovi ali oblačila.

Lahko vam koristi uporaba mehke in fleksibilne kožne podloge.

Za nasvet glede zdravljenja se obrnite na medicinsko sestro enterostomalno terapevtko.

Stoma

Zdravstveno stanje

Opredelitev/predstavitev

Smernice za obravnavo

Alergija

Alergijska reakcija, ki je posledica preobčutljivosti na kemične elemente.³

Alergijski kontaktni dermatitis je redek. Občutite ga kot močan srbež.

Preverite vse pripomočke za oskrbo stome, ki jih uporabljate na koži, vključno s kožno podlogo, parfumi, mili in losjoni oziroma vse kar uporabljate za oskrbo stome.³

Ključno je, da se ugotovi vzrok alergije in alergen takoj odstranite iz uporabe, včasih pa že samo menjava kožne podloge odpravi iritacijo.

Če simptomi ne izginejo, medicinska sestra enterostomalna terapevtka sodeluje z dermatologom, ki predpiše primerno zdravljenje.

Psoriza

Kronična vnetna in avtoimuna motnja.³

Posvetujte se z medicinsko sestro enterostomalno terapevtko.

Priporoča se uporaba nemasnih zdravil za lokalno zdravljenje v kombinaciji s pripomočki za oskrbo stome.

Pomembno je uporabljati kožno podlogo prave velikosti za zmanjšanje tveganja uhajanja blata, ki lahko prepreči nastanek parastomalne psorize.

Malignom

Izrastek ali nodul na stomi in v njeni okolici.

Pogosto se pojavi kot polip, nodul, lezija ali rana na parastomalnem območju, stomi ali mukokutanem stiku. Potrebno je prilagoditi kožno podlogo in izrez, priporoča se uporaba tesnil, da zaščitimo parastomalno kožo.

Diagnostični testi in zdravljenje so odvisni od vrste malignoma. Če imate dodatna vprašanja ali potrebujete nasvet, se obrnite na zdravnika in medicinsko sestro enterostomalno terapevtko.

Počutite se udobno
v lastni koži.

PAUL HARTMANN Adriatic d.o.o

Beograjska ulica 4
1000 Ljubljana
Slovenija

Telefon: 080 50 75

E-pošta: hartmannplus.si@hartmann.info

www.dansac.si

 www.facebook.com/Jaz.Stoma.Dansac

 www.facebook.com/groups/zivljenjesstomo

Predstavljene izkušnje uporabnikov, izjave in mnenja so resnične izkušnje predstavljenih oseb. Te izkušnje uporabnikov predstavljajo njihovo izkušnjo, a točni rezultati in izkušnja bodo edinstveni in drugačni pri vsakem posamezniku.

V tej brošuri so navedene le splošne informacije in niso namenjene zdravstvenemu svetovanju. Za najnovejše informacije obiščite našo spletno stran www.dansac.si, saj se smernice lahko in tudi se občasno spremenijo. Vedno upoštevajte navodila za uporabo, priložena izdelku, za več informacij pa se obrnite na zdravstvenega delavca.

Literatura:

1. Bowen, D., 2020. WOCN - Peristomal Skin Assessment Guide. [spletni vir] Psag.wocn.org. Na voljo: <<https://psag.wocn.org/>> [dostopano 27. aprila 2020].
2. Pittman, J., 2016. Stoma Complications. V: J. Carmel, J. Colwell and M. Goldberg, ed., Core Curriculum Ostomy Management. Philadelphia, Baltimore. New York. London. Buenos Aires. Hong Kong. Sydney. Tokio: Wolters Kluwer, p.191-200
3. Salvadaleña, G., 2016. Peristomal Skin Conditions. V: J. Carmel, J. Colwell and M. Goldberg, ed., Core Curriculum Ostomy Management. Philadelphia. Baltimore. New York. London. Buenos Aires. Hong Kong. Sydney. Tokio: Wolters Kluwer, p.176-190

Pred uporabo preberite navodila za uporabo, ki vsebujejo informacije o predvidenem namenu uporabe, kontradikcijah, opozorilih, previdnostnih ukrepih in navodilih.

Logotip Dansac je blagovna znamka podjetja Dansac A/S.

© 2020 Dansac A/S

